

FARKLI GELİR GRUPLARINA YÖNELİK TOKİ KONUTLARINDA KOMŞULUK İLİŞKİLERİ VE KONUT VE ÇEVRESİNDEN MEMNUNİYET

Hakan ARSLAN¹

Atıf/©: Arslan, Hakan, (2015). *Farklı Gelir Gruplarına Yönelik TOKİ Konutlarında Komşuluk İlişkileri ve Konut ve Çevresinden Memnuniyet*, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 8, Sayı 1, Haziran 2015, ss. 111-131

Özet: Çankırı'da TOKİ tarafından inşa edilmiş olan 3 ayrı tipteki konut alanında (Tarımköy, Yoksul Grubu Konutları ve Dar ve Orta gelir Grubu Konutları) gerçekleştirilen bu araştırmanın iki ana amacı bulunmaktadır.

Bunlardan ilki, gün geçtikçe önem ve işlevinin daha da azaldığı iddia edilen komşuluk düzeylerini, bu konut alanlarında incelemektir. İkinci amaç ise konut ve çevresinden memnuniyet düzeylerini tespit etmektir.

Bu iki amacı gerçekleştirmek için hazırlanan veri toplama aracı, demografik faktörleri, komşuluk ilişkilerini ve konut ve çevresinden memnuniyet düzeyini içermek üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının likert özelliği gösteren kısımlarının Cronbach's Alfa değeri 0,793'dir.

Araştırmanın evreninde toplam 886 konut bulunmakta olup evrenin tamamına ulaşılmak istenmiş, görüşmeler hane reisi veya eşiyle yüzyüze olarak yapılmıştır. Toplam 362 anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre Tarımköy konutlarında yaşayanlar, diğer konut alanlarında yaşayanlara göre daha fazla ekonomik imkanlara ve eğitim düzeyine sahiptirler. Komşuluk ilişkileri ve yardımlaşma konusunda da bu grup daha yüksek puanlara sahipken, Yoksul Grubu Konutlarda komşuluk ilişkileri zayıf ve anlaşmazlık düzeyi yüksek çıkmıştır.

Komşu olmasından rahatsızlık hissedilecek gruplar ise her grup için yüksek oranlarda olmak üzere "Allaha inanmayanlar", "içki içenler", "nikahsız yaşayanlar" ve "eşcinsel olanlar" olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Komşuluk, konut memnuniyeti, TOKİ, Çankırı.

The Neighborhood Relations and the Satisfaction with the Housing and It's Surrounding in TOKI Housing for Different Income Groups

Citation/©: Arslan, Hakan, (2015). *The Neighborhood Relations and the Satisfaction with the Housing and It's Surrounding in TOKI Housing for Different Income Groups* Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 8, Issue 1, June 2015, pp. 111-131

Abstract: *There are two main purposes of the study performed in three different types of housing areas (Agricultural Village, Housing Group for Poor and Housing Group for Narrow and Middle Income) built by TOKI in Cankiri*

The first of them is to examine neighborhood levels, claimed reducing impartance and function day by day, in these residential areas. The second objective is to determine the level of satisfaction of the housing and it's surrounding.

The questionnaire, prepared to perform these two purposes, consists of three main parts including demographic factors, neighborhood relations and the satisfaction of the housing and it's surrounding. Cronbach's alpha value of the questionnaire is 0.793.

Universe of the research was made of 886 housing and interviews were conducted face to face with the head of household or spouse. A total of 362 questionnaires was evaluated.

The results shows that those living in the Agricultural Village have more economic opportunities and higher level of education than those living in other residential areas. While The Agricultural Village Group have also the higher points about neighborhood relationship and assistance In the Poor Group Housing the weaker neighborhood and the higher conflict level were observed.

It was identified that the groups who "do not believe in God" and "practise concubinage", "drinkers" and "homosexuals" would be seen as unsettling by the neighbors.

Keywords: *Neighborhood, housing satisfaction, TOKI, Cankiri.*

I. GİRİŞ

Bu araştırma Çankırı merkezde yer alan ve TOKİ tarafından inşa edilmiş üç konut alanında yaşayan insanlar arasındaki komşuluk ilişkilerini incelemekte ve konut ve çevresinden memnuniyet düzeylerini tespit etmeye çalışmaktadır.

Literatürde komşuluk genellikle sosyalleşme ihtiyacı çerçevesinde ele alınmış ve klasik kuramcılarının modernleşmeyle geleneksel doku ve ilişkilerin çözülmesinin doğru orantılı olduğuna yönelik saptamaları başat kuramsal

çerçeveler olarak kabul görmüştür. Çalışmalarda yaygın olarak, sanayileşme, kentleşme ve bir bütün olarak modernleşmenin geleneksel cemaat bağlarını zayıflattığı, formal, kısmi, yüzeysel nitelik taşıyan ikincil ilişkileri hakim kıldığı ve bu durumun da bireyi bir yandan özgürleştirirken öte yandan hem kendine hem topluma yabancılaştırdığı varsayımından hareket edilmiştir. Tönnies (2005), Simmel (2005), Weber (2000), Durkheim (2006), Marx (2003), Engels (1994), Wirth (2002) gibi araştırmacılar kuramlarında bu temel noktayı vurgulamışlardır. Ayata ve Ayata'nın (1996: 3) kendi ifadesiyle çarpıcı bir şekilde özetlediği gibi “cemaat/toplum ikilemini esas alan bakış açıları, cemaat/kent ikileminin de kuramsal temelini oluşturmuştur.”

“Kent cemaati çalışmaları” olarak bilinen bir başka gelenek ise birincil, yakın, samimi ilişkilerin kentte birdenbire ortadan kalkmadığını vurgular. Bu çalışma alanına göre, bireye aidiyet duygusu veren akrabalık ve komşuluk çevreleri kent ile cemaatin birbirini zorunlu olarak dışlayan olgular olmadığını ortaya koyan önemli göstergelerdir (Ayata ve Ayata, 1996: 3).

Keller'in (1968: 46) zaman içerisinde komşuluğun öneminin, kontrol gücünün azalacağını ifade etmesi gibi komşuluk, yaygın bir şekilde, gün geçtikçe önemini yitiren bir olgu olarak tanımlanmaktaysa da Alver'in dediği gibi (2012: 347) toplumsal hayatın esaslarından biridir ve böyle olduğu için de “tüm zamanların ilişki biçimidir.” Ögdül de (1999: 40), komşuluğun “bugün verirsen yarın alabilirsin” mantığı içerisinde işlediğini ve “kriz sigortası” işlevi taşıdığını belirtmektedir. Ayata ve Ayata komşuluğu, birbirine yakın “mekanlarda oturan aileler arasındaki ilişki” (1996: 78) olarak tanımlamıştır. Koyuncu da aynı şekilde komşular arasındaki mekânsal birlikteliğe vurgu yaparak “komşu”yu “toplumsal ve mekânsal yakınlığın öznesi” (2013: 25) olarak ifade etmiştir. Komşuluk ilişkileriyle ilgili unsurların da dahil edildiği bir başka tanım ise Nihat Nirun tarafından yapılmıştır. Nirun komşuluğun hemen her coğrafi çevrede görülen bir toplumsallaşma biçimi olduğunu ve tamamıyla informal bir karakter taşıdığını belirtir. Bu bağlamda komşuluk,

“belirli bir coğrafi çevre içinde birbirini ziyaret eden, şahsen ve ismen tanıyan, karşılıklı yardımlaşan, ödünç alan ve ödünç veren, birbirlerinin aletlerini ve malzemelerini kullanabilen, sıkı sosyal ilişkiler kurmuş olan, sayı bakımından çok fazla olmayan ailelerden kurulu, küçük, yerel yapıdır” (Nirun, 1991: 169).

Nirun'un tanımı neredeyse “ideal komşuluk” gibi görünmektedir ve bu çalışma da komşuluğu, bu tanımda belirtilen unsurlar üzerinden incelemektedir. Araştırma çerçevesinde uygulanan anket formu ve görüşmelerde sınırlı bir çevrede yaşayan ve bu nedenle de birbiriyle komşu olduğu kabul edilen aileler

arasındaki ilişkilerin yoğunluğu, maddi ve manevi yardımlaşma, dayanışma düzeyleri ölçülmeye çalışılmaktadır.

Görüldüğü gibi tanımlarda, komşuluğun mekânsal olduğu kadar toplumsal bir içerik de taşıdığı üzerinde durulmaktadır. Hatta bir araştırmada komşuluk ilişkisinde mekânsal boyutun daha geride kaldığı ve araştırmaya katılan deneklerin uzak semtlerde oturan tanıdıklarını da “komşu” olarak değerlendirerek, komşuluğun sosyal boyutunu öne çıkardıkları tespit edilmiştir (Ayata ve Ayata, 1996: 78). Mahalle/komşuluk, bir yerel topluluk olarak farklı değer dizgelerinin, özlemlerin, beklentilerin içinden çıkacağı bir toplumsal ortamı sunmaktadır (Harvey, 2002: 163). Newson ve Newson da komşuluk birimini sosyalleşme deneyimlerinin başlıca kaynağı olarak ifade eder (akt. Harvey, 2002: 163). Bu nokta, sosyalleşmenin insanları birbirine benzeten bir süreç olduğu gerçeğiyle (Ercan, 1998) birlikte düşünüldüğünde Mumford’un (2007: 31) “komşusunun yüzüne bakan kişi kendi suretini görür”, tezi haklı görünmektedir. Mahalle, konut çevresi, komşuluk birimi ve bu çalışmada daha çok kullanıldığı şekliyle konut alanı gibi kavramlar, sınırları içerisinde yaşayanları komşuluk ilişkisiyle birbirine bağlayan mekanı tanımlarlar. Bu bağlamda konut alanı, “hemen hemen aynı özellikleri gösteren, birbirine benzer insanların kümelenildiği coğrafi ve toplumsal çevredir” (Demir, 1999: 55).

Bu çalışmanın kapsamı içinde yer alan ikinci temel unsur da komşulukla yakından ilişkili olan “konut ve çevresinden memnuniyet”tir. Konut, en genel şekliyle temel gereksinmeler arasında yer alan barınma ihtiyacını karşılayan araç olarak tanımlanabilir. Ancak konut, barınak olmanın ötesinde, kullanıcısının toplumsal konumunu ve statüsünü yansıtan bir rol de oynar (Sam ve Ertürk, 2010: 300). Rex ve Moore’un meşhur “konut sınıfları” kavramı da kent içerisinde oluşan mekânsal farklılaşmaların, farklı altkültüre sahip konut sınıflarını oluşturduğunu vurgulamaktadır (akt. Erder, 2006: 41). Bireylerin, ailelerin kentteki ikametleri, onların sosyo-ekonomik ve kültürel bağları ve özellikleri hakkında bilgi verir. Öncü (2013: 91) 1980 sonrası tüketim kültürünün genişlemesiyle konut algısının değişimini İstanbul ölçeğinde incelediği “ev”in sınıfsal (özellikle de orta ve üst sınıflar) kültür ve yaşam tarzının en belirleyici ve ayırıştırıcı öge haline geldiğini belirtmektedir.

Konutun çevresi yerleşim formunu da ortaya koymaktadır. Aşağıda tanıtılacağı gibi veri toplama aracının uygulandığı konut alanlarından ikisi, site özelliği gösterirken, biri (Tarımköy) sokak formuna sahiptir. Özparlak ve Meşhur, çalışmalarında (2012: 5) “site çözümlerinin genel bir çözüm olarak

benimsenmesini sorunlu bir nokta” olarak ifade etmişlerdir. Bu anlamda, bu araştırma bir ölçüde, komşuluk ilişki ve düzeylerine sokak ve site formları çerçevesinde bakma imkanı da sunmaktadır.

Bunun yanısıra hangi toplumsal kategori içerisinde yer alırsa alsın insanların konutundan ve konutunun bulunduğu fiziksel ve sosyal çevreden beklentileri artmıştır. Konut ve çevresinden memnuniyet, insanların yaşadıkları çevreye verdikleri cevap olarak düşünülebilir. Burada çevre kelimesi sadece fiziksel konut alanı bileşenlerini kapsamaz; sosyal ve ekonomik düzenleme ve kuruluşlarla da ilgilidir (Kellekçi ve Berköz, 2006: 167).

Anket uygulanan üç konut alanı da TOKİ tarafından inşa edilmiş olmakla birlikte birbirinden ayrı özellikler göstermektedir. Tarımköy (TK) olarak geçen konut tipi, kent standartlarını kırsalda yaşayan vatandaşlara sunma ve göç sorununa alternatif bir çözüm geliştirebilme adına geliştirilmiş bir TOKİ projesidir. Tarımköy konutları, yeşil alanı, düzenli yolları, altyapısı, çocuk parkı, okulu, sağlık ocağı ile modern bir çevre içerisine yerleştirilmektedir.² Her konutun bir dekarlık bir de bahçesi bulunmaktadır. Türkiye’de 2014 yılı rakamlarıyla 23 ilde uygulanmış olan projeler ile 4 binin üzerinde Tarımköy konutu inşa edilmiş olup bu sayının yeni uygulamalarla artması beklenmektedir (URL-1). Bu araştırmanın kapsamı içerisinde yer alan İnançköy Tarımköy alanı, Çankırı kent merkezine yaklaşık 8 km uzaklıkta bulunan 222 müstakil konuttan oluşmaktadır. İnanç Köyünün arazileri içerisinde kalan ve asıl olarak bu köyün sakinlerinin yerleşmesi için yapılan konutlara köy sakinlerinden beklenen talep gelmemiştir.

İkinci tip konut alanı Yoksul Grubu Konutlarıdır (YK). Bu proje, herhangi bir gayrimenkulü bulunmamak, 30 yaşını aşmak, yeşil sahibi olmak, sosyal yardımlardan yararlanmak, eşi ölmüş olmak ya da SGK’lı olmamak gibi bazı koşulları sağlayabilenleri, ayda 100 TL’den başlayan ve 20 yıla bölünmüş taksitlerle 45-65 m², 1+1 konut sahibi yapmayı amaçlamaktadır. TOKİ verilerine göre 2003-2011 arasında üretilen toplam 416.000 sosyal konutun %33’ü (139.000) alt gelir ve yoksul grubuna yönelik yapılardan oluşmaktadır (TOKİ, 2011). Bu araştırmanın yapıldığı İnançköy Yoksul Grubu Konutları, Tarımköy konutlarıyla aynı bölge içerisinde bulunmakta ve 384 adet konuttan oluşmaktadır.

² Bu noktada, uygulamada bazı sorunların çıktığı ve hedeflere tam anlamıyla ulaşılmasında sıkıntılar yaşandığı da belirtilmelidir. Örneğin, bu araştırmanın gerçekleştirildiği Çankırı İnançköy konutlarında yollardaki kalite düşüklüğü hemen göze çarpmaktadır. Ayrıca Sağlık Ocağı olarak inşa edilen bina da bu görevi yerine getirmemektedir.

Son tip konut alanları ise Dar ve Orta Gelir Grubuna (DOK) yönelik konutlardır. 2+1 ve 3+1 olarak inşa edilen bu konutlar, TOKİ'nin sosyal konut üretiminin yaklaşık yarısını (195.000) oluşturmaktadır (TOKİ, 2011). Bu araştırmada anket uygulanan Dar ve Orta Gelir Grubu konutlar, Çankırı kent merkezinde yer alan 280 konuttan oluşmaktadır.

A. Araştırmanın Amacı ve Problemleri

Bu araştırmada amaç, komşuluğun, toplumun her kesimi tarafından değişik yoğunluklarda yaşanması (Öğdül, 1999: 40) tezinden yola çıkarak, küçük bir Orta Anadolu kenti olan Çankırı'da TOKİ tarafından üç ayrı tipte inşa edilmiş konut alanlarında ikamet edenler arasındaki komşuluk ilişkilerinin ve yaşamlarını sürdürdükleri bu konut ve çevrelerinden memnuniyet düzeylerinin incelenmesidir.

Bu çerçevede araştırmanın 2 ana sorusu bulunmaktadır:

1. TOKİ tarafından farklı amaçlara göre, farklı tiplerde inşa edilen konut alanlarında yaşayan grupların komşuluk ilişkileri birbirinden farklı mıdır?
2. TOKİ tarafından farklı amaçlara göre, farklı tiplerde inşa edilen konut alanlarında yaşayan grupların konut ve çevresinden memnuniyet düzeylerinde fark var mıdır?

B. Materyal ve Yöntem

Araştırma, Çankırı ili merkez ilçesi sınırları içinde TOKİ tarafından inşa edilmiş üç konut alanında yer alan 362 hanede, hane reisi veya eşiyle yüzyüze görüşme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Deneklerin verdiği cevaplar anketörler³ tarafından anket formlarına geçirilmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi üç ayrı amaçla inşa edilmiş olan TOKİ konutlarından Tarımköy toplamda 222, Yoksul Grubu Konutları 384 ve Dar ve Orta Gelir Grubu Konutları 280 konuttan oluşmaktadır. Araştırma çerçevesinde toplam 886 konutun hepsinin kapısı çalınmıştır. Evde bulunamayanlar, ankete cevap vermeyenler ya da eksik anket formları dışarıda bırakıldığında 362 haneden toplanan veriler değerlendirmeye alınmıştır. Bu sayı evrenin %40'ının üzerindedir.

Araştırmanın amaçları çerçevesinde ve konuyla ilgili literatür taranarak (Öğdül, 1999; Ayata ve Ayata: 1996; Arslan, 2011) oluşturulan veri toplama aracı 3 ana bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde demografik faktörlere, ikinci bölümde komşuluk ilişkilerine, son bölümde ise konut ve çevresinden memnuniyet düzeylerine ilişkin verilerin toplanması amaçlanmıştır.

3 2014-15 eğitim-öğretim yılında sosyoloji bölümünde öğrenim gören 3. Sınıf (2. Öğretim) öğrencilerine araştırmaya yaptıkları tüm katkılardan dolayı sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım (H.A.).

Komşuluk ilişkilerine yönelik bilgilerin toplandığı ikinci bölüm, kendi içinde dört kısma ayrılmıştır. İlk kısım (A kısmı), komşuların birbirini sosyo-ekonomik ve kültürel olarak algılama biçimlerini, komşular arasında gün, toplantı vs düzenlenip düzenlenmediğini araştırmaktadır. B kısmı, komşularla ilişkiler ve yardımlaşma üzerinde durmakta; C kısmı, komşularla anlaşmazlık nedenlerini incelemektedir. D kısmı, farklı inanç, etnisite veya tercihlere sahip olan komşulara yönelik bakışları anlamaya çalışan “komşu tercihleri”dir. B, C ve D kısımları likert tipi dereceli ölçek niteliği taşıdığı için güvenilirlik düzeyleri ayrı ayrı hesaplanmış ve Cronbach’s Alfa puanları sırasıyla 0,789; 0,639 ve 0,788 olarak bulunmuştur.

Veri toplama aracının “konut ve çevresinden memnuniyet”i inceleyen üçüncü bölümü de likert tipi bir ölçek olup Cronbach’s Alfa değeri 0,793 bulunmuştur.

Cronbach’s Alfa değeri ayrı ayrı alınan anket bölümlerinin güvenilirlik derecesi birlikte ölçüldüğünde ise bu değer 0,769 olarak tespit edilmiştir. Bu verilerden yola çıkarak veri toplama aracının bölümlerinin kendi içinde hem de bir bütün olarak güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

II. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Bu bölüm, Çankırı ili merkez ilçesinde TOKİ tarafından inşa edilmiş üç konut alanında ikamet eden 362 hane reisi ya da eşine uygulanmış olan anket formunun çözümlenmesini içermektedir. Tablo 1’de de görülebileceği gibi, anket uygulanan üç konut alanını oluşturan Tarımköy (TK), Yoksul Grubu Konutlar (YK) ve Dar ve Orta Gelirli Grup Konutlarına (DOK), sırasıyla 63, 143 ve 156 anket uygulanmış ve “konut alanı” tüm analizlerde “bağımsız değişken” olarak kabul edilerek tablolara bu şekilde yansıtılmıştır. Bazı analizlerde cinsiyet ve eğitim düzeyi de bağımsız değişken olarak kullanılmıştır.

Tablolar, anket formunda yer alan sorulara verilen cevapları, konut alanı bazında, yüzdeler olarak göstermektedir. Bu rakamsal bilgiler kendi başına bir önem taşımakla birlikte, rakamlar arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığını tespit etmek üzere SPSS 21 istatistik paket programı aracılığıyla Kruskal Wallis veya Mann-Whitney U testleri uygulanmış⁴ ve anlamlı farklılık gözlenen sonuçlar rakamsal olarak verilmiştir. Bu testlerin kullanılmasının nedeni araştırmada kullanılan veri toplama aracının non-parametrik olarak kabul edilmesidir. Bu varsayım, uygulanan Kolmogorov-Smirnov testiyle de kanıtlanmıştır. Analiz sonucunda veri toplama aracının tüm maddeleri için

⁴ Parametrik olmayan veri toplama araçları için kullanılan bu iki testten Kruskal Wallis, “Konut Alanı/ Grubu” gibi ikiden fazla bağımsız grubun karşılaştırıldığı; Mann-Whitney U ise iki bağımsız grubun karşılaştırıldığı durumlarda kullanılmaktadır.

Asymp. Sig (2 tailed) 0,000 olarak bulunmuş ve bu rakam 0,05'in altında kaldığı için de soru formu non-parametrik sayılmıştır.

A. Konut Grupları Açısından Demografik Özellikler ve İstatistiksel Farklılıklar

Altta iki tablodan birincisi demografik bulguları açıklarken Tablo 2 ekonomik bulguları sunmaktadır.

Tablo 1: Demografik Bulgular

Değişkenler	Özellikler	TK (%)	YK (%)	DOK (%)
Konut Alanı	Frekans	63	143	156
	Yüzde	17,4	39,5	43,1
Cinsiyet	Kadın	57,1	74,8	70,7
	Erkek	42,9	25,2	29,3
Yaş	35 ve altı	22,3	32,9	38,5
	36-55	57,1	41,3	35,2
Medeni Durum	Evli	88,9	70,6	80,8
	Bekar/Evlenmemiş	7,9	8,4	8,3
	Boşanmış	1,6	7,7	2,6
	Eşi vefat etmiş	1,6	13,3	8,3
Eğitim Durumu	Okuma-Yazma yok	4,8	21,7	13,0
	Diploma-sız okur-yazar	4,8	5,6	6,5
	İlkokul mezunu	50,8	48,3	44,8
	Ortaokul mezunu	7,9	15,4	19,5
	Lise mezunu	22,2	8,4	13,6
	Üniversite mezunu	9,5	0,7	2,6
Doğum yeri	Köy	58,7	55,6	37,2
	İlçe Merkezi	15,9	13,4	11,5
	Çankırı merkez	17,5	15,5	35,3
	Başka il köy	3,2	2,8	7,1
	Başka il	4,8	12,7	8,3
	Yurtdışı	0,0	0,0	0,6

Ulaşılan örneklem yaş açısından incelendiğinde, orta yaş olarak kategorize edilebilecek olan 36-55 yaş arasındaki nüfus TK ve YK'da daha yüksek

görünürken DOK'da en yüksek oran 35 yaş ve altıdır. Ancak bu farklılık, istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır.

Konut grupları içerisinde evlilik oranı en yüksek olanı TK'dır. Bu konut alanında yaşayanların neredeyse %90'ı yaşamına evli olarak devam etmektedir. En düşük oran ise %70'lerle YK'da yer almaktadır. Yoksul konutu gruplarına başvuru şartları içerisinde yer alan "eşi ölmüş olmak" özelliği bu gruptaki evlilik oranının nispeten düşük olmasının nedenidir. Kruskal Wallis testlerinde de bu özellik gruplar arasında anlamlı bir farklılık olarak ortaya çıkmıştır (χ^2 :10,818; p: ,004; df: 2).

Doğum yeri açısından TK ve YK'da yaşayanlar arasında köy kökenlilerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Her iki grupta da köy doğumluların oranı %60 civarındayken DOK'ta yaşayanlarda bu oran biraz daha düşük olup %45 düzeylerinde kalmaktadır. Bu farklılık, istatistiki olarak da anlamlı bir sonuç vermektedir (χ^2 :14,005; p: ,001; df: 2).

En eğitimli kesim TK'da yer alırken, her grupta da en büyük oranı ilkököl mezunları oluşturmaktadır. YK ise eğitim düzeyi en düşük konut alanıdır. Konut alanı ve eğitim durumu arasındaki ilişki düzeyine, Kruskal Wallis testi uygulayarak bakıldığında anlamlı farklılık göze çarpmaktadır (χ^2 : 14,850; p: ,001; df: 2).

Tablo 2: Ekonomik Bulgular

Değişkenler	Özellikler	TK (%)	YK (%)	DOK (%)
Aylık Gelir	500 TL ve altı	7,5	32,7	4,1
	501-1000 TL	22,5	57,7	52,0
	1001-1500 TL	17,5	7,7	24,4
	1501-2000 TL	20,0	1,0	13,0
	2001-3000 TL	20,0	1,0	5,7
	3001 TL ve üstü	12,5	0,0	0,8

Meslek	Ev Hanımı	48,3	74,8	62,5
	İşçi	21,7	9,8	17,1
	Esnaf-Serbest Meslek	1,7	7,3	5,3
	Emekli	15,0	3,3	8,6
	Memur	11,7	0,0	1,3
	Çiftçi	0,0	2,4	2,0
	Profesyonel	0,0	0,0	1,3
	Öğrenci-Engelli	1,1	2,4	2,0
	İşsiz	0,0	0,0	0,0
Eşinin Mesleği	Ev Hanımı	27,3	10,8	21,8
	İşçi	18,2	38,7	33,9
	Esnaf-Serbest Meslek	16,4	35,5	21,0
	Emekli	18,2	8,6	12,9
	Memur	20,0	2,2	7,3
	Çiftçi	0,0	3,2	0,8
	Profesyonel	0,0	0,0	1,6
	Öğrenci-Engelli	0,0	1,1	0,0
	İşsiz	0,0	0,0	0,8
	Diğer	3,2	12,6	1,9
Ev Sahipliği	Ev Sahibi	77,8	65,0	68,6
	Kiracı	19,0	22,4	29,5
	Diğer	3,2	12,6	1,9
Araç Sahipliği	Yok	36,5	81,1	62,8
	Var	63,5	18,9	37,2

Konut alanlarında yaşayan nüfusun mesleklerine bakıldığında “ev hanımı” cevabı verenler dışarıda tutulacak olursa, “işçi” kategorisi altında yer verilebilecek mesleklerde bir yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Görüşme yapılan kişinin kendisi ve eşi birlikte değerlendirildiğinde TK’da yaşayanların % 39,9’u, YK’da yaşayanların % 48,5’i, DOK’da yaşayanların ise % 51,0’ı işçi olarak sınıflandırılabilir. Ancak bu kategori içinde sınıflandırılmış olan meslekler, düzenli, kalıcı fabrika ya da kamu işçiliğinden ziyade marjinal sektörleri kapsamaktadır. Özellikle inşaat işçiliği, duvarcılık, kaynakçılık, temizlikçilik gibi düşük ve nispeten düzensiz gelir sağlayan meslekleri içermektedir. En yüksek memur ve emekli oranlarına TK’da rastlanmış

olup YK bu kategorilerde en düşük oranlara sahiptir. Az düzeyde belirtilen veterinerlik, muhasebecilik ve yönetici asistanlığı cevaplarına ise DOK'da rastlanmıştır. Bu sonuçlar konut grupları açısından istatistiki analize tabi tutulduğunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık da tespit edilmiştir. (χ^2 : 12,779; p: ,002; df: 2).

Aylık gelir düzeyleri incelendiğinde en düşük gelire sahip olan grubun YK'da yaşayanlar olduğu görülmektedir. Bu grubun %90'ından fazlası ayda 1000 TL'nin altında bir gelire sahiptir. Bu oran DOK'da %56,1 iken TK'da %30 düzeyinde bulunmaktadır. TK'daki gelir dağılımı, yapılan sınıflandırmaya bağlı olarak dengeli bir dağılım göstermektedir. Yüzdeler oranlarda görülen bu farklılık istatistiki olarak da tespit edilebilmektedir (χ^2 : 72,938; p: ,000; df: 2). Ek bir soru olarak TK'da yaşayanlara, bahçelerinde ürün yetiştirip yetiştirmedikleri de sorulmuştur. Alınan cevaplar, grubun %85'inin, bahçesinde ürün yetiştirdiğini göstermektedir. Bunların neredeyse tamamının üretimi kendi tüketimleri için olmakta çok küçük bir kesim (%2) yetiştirdikleri ürünleri satmaktadır.

Aylık gelirlere, konut gruplarından ayrı olarak "eğitim düzeyi" bağımsız değişkeni çerçevesinde bakıldığında da, eğitim düzeyi arttıkça gelirin de arttığı yönünde bir sonuca ulaşmak mümkün olmaktadır. Bu durum, istatistiki bir farklılığı da göz önüne sermektedir (χ^2 : 54,587; p: ,000; df: 5).

En yüksek ev sahipliği oranı TK'da bulunmuştur. Başkasının evinde ücretsiz olarak oturduğunu ifade edenler ise % 12,6 ile en yüksek oranla YK'da yer almaktadırlar. Ancak ev sahipliği istatistiki olarak bir farklılığa işaret etmemektedir.

Araç sahipliği aynı kentin aynı bölgesinde yer alan ve şehir merkezine yaklaşık 8 km uzakta bulunan TK ve YK için önem taşımaktadır. Ancak YK'da ikamet edenlerde araç sahipliği %18,9 düzeyindedir. TK'da bu oran %63,5'tir. Şehir merkezinde bulunan DOK'da ikamet edenlerin ise %37,2'sinde araç bulunmaktadır. Bu farklılık istatistiki düzeyde de anlamlıdır (χ^2 :39,241; p: ,000; df: 2).

B. Komşuluk ile İlgili Bulgular

Bu bölüm içerisinde komşuların birbirleriyle benzerlikleri yönündeki algıları, karşılıklı ilişkileri, yardımlaşma düzeyleri, anlaşmazlık nedenleri ve komşu tercihleri üzerinde durulmaktadır. Tablolarda yer alan rakamlar, deneklerin verdikleri cevapların yüzdeler değerini ifade etmektedir. Bulgular ayrıca, istatistiki analizlere de tabi tutulmuş ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı da ortaya konmuştur.

1. Konut Grupları Açısından Komşularla İlişkiler ve İstatistikî Farklılıklar

Tablo 3’de de görüleceği gibi üç konut alanında yaşayanların önemli bir kısmının bütün günü evde geçirdiği görülmektedir.⁵ Bu veri, zaman açısından, komşuluk ilişkilerinin gelişebilmesi için uygun ortamın varolduğunu göstermektedir. Konut gruplarında oturanların sosyo-ekonomik ve kültürel olarak birbirine benzediği yönündeki yaygın algı da, aynı şekilde komşuluk ilişkilerinin gelişebilmesine katkı yapmaktadır. “Konut ve çevresinden memnuniyet” düzeyini belirlemek için sorulan sorular içinde yer alan “komşuluk ilişkilerinden memnuniyet” ifadesine “çok memnunum” ve “memnunum” diye cevap verenlerin her üç grupta da %75’in üzerinde olması site sakinlerinin memnuniyetini göstermektedir.

Tablo 3: Komşularla Benzerlik Algısı

Değişkenler	Özellikler	TK (%)	YK (%)	DOK (%)
Kaç saat evde	Bütün gün	68,3	81,8	64,7
	Öğlene kadar	4,8	2,8	8,3
	Öğleden sonra	3,2	2,1	7,1
	Gece	19,0	9,1	12,2
	Diğer	4,8	4,2	7,7
Komşu gelir durumu	Bizden çok düşük/ Bizden biraz düşük	11,9	16,6	12,1
	Bizimki kadar	66,1	57,6	69,6
	Bizden biraz yüksek/	22,0	25,9	18,2
	Bizden çok yüksek			
Komşu adet alışkanlıklar	Bizimle aynı	75,8	63,6	74,8
	Bizden biraz farklı	22,6	25,7	23,2
	Bizden çok farklı	1,6	10,7	2,0

Tablo 4, gün ve dini toplantıların komşular arasındaki yaygınlık derecesini konu edinmektedir. Her üç grubun verdiği cevaplarda da dini toplantılara, komşu günlerinden daha fazla ilgi gösterdiği sonucu gözlenmektedir. Gün ve dini toplantı açısından bakıldığında en yoğun ilişkilerin TK’da, en zayıf ilişkilerin ise YK’da düzenlendiği ortaya çıkmaktadır.

5 Tarımköy (TK) ve Dar ve Orta Gelir Grubu Konutlarında (DOK) %70’e yakın, Yoksul Grubu konutlarında (YK) %80’in üzerinde bir oran bütün günü evde geçirdiğini belirtmiş olmakla birlikte, anketlerin evde bulunanlara uygulandığı da unutulmamalıdır.

Tablo 4: Komşular Arasında Düzenlenen Organize Edilmiş Görüşmeler

Değişkenler	Özellikler	TK (%)	YK (%)	DOK (%)
Komşular arasında gün düzenleniyor mu?	Evet düzenleniyor	32,8	12,8	26,5
	Hayır düzenlenmiyor	55,7	77,3	53,6
	Bilmiyorum	11,5	9,9	19,9
Komşular arasında dini toplantılar düzenleniyor mu?	Evet düzenleniyor	45,2	25,0	43,8
	Hayır düzenlenmiyor	40,3	62,9	34,0
	Bilmiyorum	14,5	12,1	22,2

Tablo 5, komşularla ilişki ve yardımlaşma düzeylerini sergilemektedir. Tabloya göre “özel konuların görüşülmesi” hariç tüm ifadelerde en yüksek puanlar TK’da elde edilmiştir. “Düğün ve cenazede yardımlaşma”, “Hergün selamlaşma” ifadelerine en yüksek oranda puanlar verilirken, “özel konuların görüşülmesi” ve “Borç para alış-verişi”ne en düşük puanlar verilmiştir. Bu kategoride yer alan ifadelere, konut tipleri açısından Kruskal Wallis testi uygulandığında “düğün ve cenazede yardımlaşma” ($\chi^2 : 13,045$; $p : ,001$; $df : 2$), “malzeme yardımı” ($\chi^2 : 30,105$; $p : ,000$; $df : 2$), “kışlık hazırlık” ($\chi^2 : 36,368$; $p : ,000$; $df : 2$) ifadelerinde, hepsi de TK lehine olmak üzere anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Tablo 5: Komşularla İlişki ve Yardımlaşma

	Hepsi, Çoğu, Yarısı			Çok azı, Biri			Hiçbiri		
	TK (%)	YK (%)	DOK (%)	TK (%)	YK (%)	DOK (%)	TK (%)	YK (%)	DOK (%)
Samimiyet	58,7	42,0	39,1	34,9	41,3	50,0	6,3	16,8	10,9
Hergün selamlaşırım	80,9	64,4	61,5	17,5	25,9	34,6	1,6	9,8	3,8
Özel konularımı görüşürüm	7,0	10,6	2,7	38,7	31,9	37,2	53,2	57,4	60,1
Malzeme alışverişi yaparım	77,4	39,7	39,6	14,5	34,7	38,9	8,1	25,5	21,4
Düğün ve Cenazede yardımlaşırım	93,6	62,8	77,1	3,2	21,0	10,4	3,2	16,1	12,4
Borç Para alışverişi yaparım	15,9	12,3	10,3	28,6	43,8	27,3	55,6	54,0	63,3
Kışlık hazırlık (salça, erişte vs) yaparım	73,0	28,5	31,5	9,5	22,9	25,5	17,5	48,6	43,1

2. Komşularla Anlaşmazlık Nedenleri

Tablo 6, konut alanlarında yaşayanların, komşularıyla anlaşmazlık nedenlerini göstermektedir. Yüzelere bakıldığında (çoğu zaman ve her zaman), hayvan beslemeye bağlı anlaşmazlıklar dışında hepsinde en yüksek ortalamaya YK'da rastlanmıştır. Bunun nedeni, bir bloktaki konut ve dolayısıyla yaşayan sayısının bu konut alanında diğerlerine nazaran daha yüksek olması olarak düşünülebilir. Hayvan besleme açısından çıkan tartışmalar ise daha çok TK'dadır. Müstakil binalardan oluşan bu konutlardaki hayvan sayısı da diğer konutlara göre oldukça fazladır. Hemen her ailenin tavuk, horoz, köpek ve hatta koyun, inek gibi hayvanları bulunmaktadır. Komşularla anlaşmazlık nedenleri istatistiksel olarak incelendiğinde, “gürültü” (χ^2 : 25,014; p: ,000; df: 2), “ortak kurallara uyulmaması” (χ^2 : 7,422; p: ,024; df: 2); “çocuk” (χ^2 : 10,659; p: ,005; df: 2) ve “hayvan besleme” (χ^2 : 6,515; p: ,038; df: 2) nedenlerinde gruplar arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Tablo 6: Komşularla Anlaşmazlık Nedenleri

	Çoğu zaman - Her zaman			Nadiren			Hiç		
	TK (%)	YK (%)	DOK (%)	TK (%)	YK (%)	DOK (%)	TK (%)	YK (%)	DOK (%)
Gürültü	0,0	14,1	8,4	11,5	33,1	31,2	88,5	52,8	60,4
Ortak kurallara uymama	3,2	12,4	9,0	12,9	21,9	22,1	83,9	65,7	68,8
Çocuklar	3,3	10,2	4,8	8,2	22,8	19,6	88,5	66,9	75,7
Farklı yaşam tarzları	1,7	4,6	2,7	11,7	14,8	12,0	86,7	80,5	85,3
Hayvan besleme	10,0	3,9	2,1	11,7	5,4	8,6	78,3	90,7	89,3

3. Komşu Tercihleri

Tablo 7’de yeralan yüzdeler konut alanları içerisinde kendisinden farklı olanlardan, komşu olarak, rahatsızlık duyma düzeyleri hakkında bilgi vermektedir. Verilere bir bütün olarak bakıldığında “Allaha inanmama”, “içki içme”, “nikahsız yaşama” ve “eşcinsel olma” en fazla rahatsızlık yaratan durum olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık “farklı dine inanma”, “farklı mezhepten olma”, “farklı siyasal görüşü benimseme” ve “eşin ailesinden (kayınvalide vs)” rahatsız olma oranları da nispeten düşük bir oran taşımaktadır.

Konut alanları/grupları arasındaki oranlar birbirine yakın olmakla birlikte bazı maddelerde istatistiksel farklılıklar gözlenmiştir. “Farklı mezhepten olanın” (χ^2 : 7,434; p: ,024; df: 2), “Farklı ırktan/etnik kökenden gelenin” (χ^2 : 6,874; p: ,032; df: 2), “Nikahsız yaşayanın” (χ^2 : 9,520; p: ,009; df: 2), “eşcinsel olanın” (χ^2 : 11,628; p: ,003; df: 2), “Suriyeli veya Iraklı göçmen olanın” (χ^2 : 7,061; p: ,029; df: 2) ve “eşinin ailesinin (kayınvalide vs)” (χ^2 : 9,709; p: ,008; df: 2) komşu olmasından rahatsız olma durumları konusunda, ağırlıklı ortalamaları TK lehine olmak üzere anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Tablo 7: Komşu Tercihleri

	Kesinlikle rahatsız eder – Rahatsız eder			Ne rahatsız eder ne etmez			Kesinlikle rahatsız etmez – Rahatsız etmez		
	TK (%)	YK (%)	DOK (%)	TK (%)	YK (%)	DOK (%)	TK (%)	YK (%)	DOK (%)
Farklı din	24,2	26,6	25,5	19,4	7,9	8,1	56,4	65,4	66,4
Farklı mezhep	15,9	25,0	15,8	22,2	3,6	10,6	61,9	71,4	73,5
Allaha inanma-ma	67,8	70,7	72,7	14,5	5,7	5,8	17,7	23,5	21,4
Farklı siyasal görüş	14,3	20,8	17,3	19,0	12,2	13,3	66,7	66,9	69,3
Farklı ırk/etnik	17,5	23,4	17,8	22,2	4,3	10,5	61,3	72,4	71,7
İçki içmek	78,4	66,0	65,4	5,0	5,0	13,5	16,7	29,1	21,2
Nikahsız	74,2	53,2	59,5	9,7	7,9	15,7	16,1	38,9	24,9
Eşcinsel	82,2	63,9	74,8	1,6	3,8	8,6	16,1	32,4	16,6
Suriyeli/İraklı göçmen	43,6	33,6	20,1	3,2	7,9	9,1	53,2	58,5	70,8
Eşinizin ailesi (kayınvalide vs)	11,1	13,3	15,3	19,0	3,1	8,0	69,9	83,6	76,6

Komşu tercihleri ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi öğrenmek için Mann-Whitney U testi uygulandığında Komşunun “tanrı inancına sahip olmaması” (U: 11376,50; p: ,048) ve “farklı siyasal görüşten olması”nın (U: 10628,50; p: ,006) anlamlı farklılık yarattığı ve bu konularda kadınların erkeklerden daha fazla rahatsızlık hissettikleri tespit edilmiştir.

C. Konut ve Çevresinden Memnuniyet

Konut ve çevresi, daha önce de değinildiği gibi fiziksel olduğu kadar sosyal bir nitelik de taşımaktadır. Rapaport da konutun, çevresinden yalıtılarak sadece fiziksel bir unsur olarak düşünülmemeyeceğini, “aksine bireyler, komşular ve konut alanındaki imkanların konut yerleşim sistemini oluşturduğunu belirtmiştir” (Akt. Kellekçi ve Berköz, 2006: 167). Bu çerçevede düşünüldüğünde Tablo 8’de görülen 16 ifadeden 8’i (1, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. İfadeler) konutun/binanın iç ve dış özellikleriyle ilgiliyken diğer 8 ifade (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. İfadeler) fiziksel ve sosyal çevreyi kapmaktadır.

Tablo 8: Konut ve Çevresinden Memnuniyet

		Çok memnun/ memnun			Ne memnun ne değil			Hiç memnun değil/ memnun değil		
		TK (%)	YK (%)	DOK (%)	TK (%)	YK (%)	DOK (%)	TK (%)	YK (%)	DOK (%)
1	Konuttan	82,6	69,9	87,0	6,3	9,1	5,2	11,1	21,0	7,8
2	Yakın çevre- reden	74,6	69,1	67,5	20,6	8,5	11,7	4,8	22,6	20,7
3	Ulaşım/ yoldan	42,9	48,3	40,7	12,7	5,7	9,2	44,4	46,1	50,0
4	İş yerine yakınlık- tan	57,3	23,0	33,8	17,6	14,2	12,7	45,1	62,9	53,4
5	Alışveriş olana- ğın-dan	27,0	26,8	31,7	7,8	8,0	6,5	65,1	65,3	62,7
6	Düzen- len-miş yeşil alan- dan	22,2	36,7	30,5	9,5	11,5	7,3	68,2	51,8	62,2
7	Eğitim ola- nağın-dan	39,3	43,3	30,2	19,7	11,8	10,1	41,0	44,9	59,7
8	Sağlık ola- nağın-dan	14,3	23,9	32,8	14,3	4,9	5,4	71,4	71,1	61,8
9	Komşuluk ilişkile- rin-den	85,8	74,8	75,6	75,6	7,9	10,1	6,4	17,2	13,5
10	Konutun büyük- lü-ğünden	79,0	32,6	82,1	14,5	9,9	4,0	6,4	57,5	14,9
11	Konutun kullanış- lı-lığından	82,5	34,7	82,9	12,7	9,2	3,9	4,8	56,0	13,2
12	Oda sayı- sından	80,9	23,9	76,2	12,7	7,7	3,9	6,4	68,3	20,0
13	Binanın inşaat kalı- tesin-den	36,5	57,5	58,5	17,5	10,8	8,2	46,1	31,7	33,3
14	Su tesisa- tın-dan	60,3	81,5	70,8	15,9	7,1	7,3	23,8	11,3	21,9
15	Çatıdan	56,4	79,3	67,6	11,3	9,6	11,3	32,3	11,1	21,2
16	Konutun ince işçili- ğın-den	39,6	62,6	54,3	15,9	10,8	8,6	44,5	26,6	37,1

Konut ve çevresinden memnuniyet düzeylerine Kruskal Wallis testi uygulandığında her konut alanının birkaç hususta anlamlı farklılık yarattığı tespit edilmektedir. “İşyerine yakınlık” (χ^2 : 9,447; p: ,009; df: 2); “eğitim olanakları” (χ^2 : 9,906; p: ,007; df: 2); “konut büyüklüğü” (χ^2 : 90,059; p: ,000; df: 2); “oda sayısı” (χ^2 : 107,776; p: ,000; df: 2) düzeylerinde TK lehine; “Sağlık olanakları” (χ^2 : 8,207; p: ,017; df: 2); “konutun kullanılabilirliği” (χ^2 : 85,155; p: ,000; df: 2) ve “inşaat kalitesi” (χ^2 : 9,196; p: ,010; df: 2) memnuniyet düzeyleri ise DOK lehine anlamlı farklılık taşımaktadır. YK’da ise “Su tesisatı”ndan (χ^2 : 11,646; p: ,003; df: 2); “çatı”dan (χ^2 : 13,334; p: ,001; df: 2) ve “ince işçilik”ten memnuniyet düzeyleri diğerlerine göre anlamlı oranda yüksektir.

III. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Alan çalışmasının gerçekleştirildiği üç konut alanı arasında gelir, eğitim, meslek vs gibi değişkenler açısından bazı farklılıklar bulunmasına rağmen bu çalışma, farklı toplumsal sınıfların komşuluk ilişkilerini karşılaştırma imkanı sunmamaktadır. Bulgularda da tespit edilebildiği gibi, üçü de TOKİ tarafından nispeten farklı amaçlarla inşa edilmiş olan bu konut alanlarında yaşayanlar sosyo-ekonomik ve kültürel olarak birbirine benzemekte ve daha geniş açıdan değerlendirildiğinde kolaylıkla aynı toplumsal sınıf içerisinde değerlendirilebilmektedir. Yine de bir sıralama yapmak gerektiğinde Tarımköy Konutlarında (TK) yaşayanların diğer konut alanlarında yaşayanlara göre ekonomik imkanlarının ve eğitim düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sıralamada en altta ise Yoksul Grubu Konutlarda (YK) yaşayanlar yer almaktadır. Dar ve Orta Gelirli Grubu Konutlarda (DOK) yaşayanlar arasında köy kökenli oranının diğer gruplara nazaran daha düşük olduğu da burada ifade edilmelidir.

Komşuluk, mekânsal olduğu kadar sosyal bir olgudur. Komşuluğu, doğal olarak ortaya çıkaran, aynı fiziksel mekan içerisinde yerleşik olmaktır. Fiziksel yakınlığı duygusal yakınlığa çeviren ise komşular arasında kurulan sosyal ilişkilerdir. Yapılan analizler neticesinde gruplar arasında en yakın, samimi ilişkilerin TK’da olduğu görülmüştür. Komşular arasında samimiyete, günlük ihtiyaçlar üzerinden dayanışma ve yardımlaşmaya yaygın bir şekilde rastlanırken, en düşük oranlar “özel konularımı görüşürüm” ve “borç para alışverişi yaparım” ifadelerinde gözlenmiştir. Bu veriler komşuluk samimiyetinin sınırlarını çizmektedir. Bu iki ifade en düşük oranlara DOK’da rastlanması, bu konut alanının, diğer alanlardan farklı olarak, şehir merkezinde yer alması ve köy kökenlilerin oranının az olması olarak ifade edilebilir. DOK’da yaşayanlar, kısaca yüzeysel, ikincil olarak betimlenebilecek kentsel ilişkilere daha yatkın bir görünüm sergilemektedirler.

Önceden planlanmış, organize edilmiş ve hazırlık yapmak gerektiren sosyal ilişkiler olarak tanımlanması mümkün olan komşu günleri ve dini toplantılar sözkonusu olduğunda ise TK ve DOK, YK'ya göre daha yüksek oranlara sahiptir. Bu tür komşu görüşmelerinin, misafir ağırlama dolayısıyla YK'da yaşayanlar için maddi bir külfet olabilmesinin yanısıra, bu alandaki yüksek anlaşmazlık oranları da etkilidir. Toplam 28 dairesel bu bloklarda tespit edilen anlaşmazlık oranları, diğer konut alanlarına göre fazladır. Anketlere verilen cevaplar dışında yapılan yüzyüze görüşmelerde, bu konut alanlarında “kavgagürültünün hiç eksik olmadığı” yönünde ifadelere sıklıkla rastlanmıştır.

Veriler incelendiğinde dikkat çekici bir nokta da dinin komşuluk ilişkileri içindeki yeridir. Komşular arasında gerçekleştirilen organize edilmiş görüşmelerde dini toplantılar, “komşu günleri”nden yaklaşık %50 daha fazla çıkmıştır. İncanın komşuluk ilişkilerinde önemli bir yer tuttuğunun bir başka göstergesi ise “komşu tercihleri”nde gözlenmektedir. Bir komşunun “Allaha inanmaması” her konut grubu için de yüksek oranda rahatsızlık yaratmaktadır. Farklı dine inanmak veya farklı mezhepten olmak da belli oranda rahatsızlık yaratmakla birlikte, ateizme göre kabullenilebilir düzeydedir. Yüksek oranda rahatsızlık yaratan komşu özellikleri arasında bulunan “içki içme”, “nikahsız yaşama”, “eşcinsel olma” ise bireyin tercihlerine bağlı olan bazı özelliklerin kabul edilme, benimsenme ihtimalinin az olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmadan çıkan sonuçlara dayanarak, hepsi alt ve alt-orta sosyo-ekonomik düzey içerisinde değerlendirilmesi mümkün olan üç konut alanı içerisinde komşuluk ilişkisinin en yoğun ve sakin olduğu grubun Tarımköy konutları olduğu görülmüş olup daha sakin, daha düzenli ve daha dayanışmacı bir mahalle (ve toplum) için müstakil konutları ve sokak formunu desteklemek gerektiği söylenebilir. Yakın komşuluk ilişkileri ve yardımlaşmanın TK'da tespit edilmesi, bir ölçüde sokak ile çok katlı apartmanlardan oluşan site arasındaki fiziksel farklılığın sosyal sonucu olarak da değerlendirilebilir.

Ayrıca, özellikle Yoksul Grubu için kent merkezinin dışında üretilecek konutların, Tarımköy örneğinde olduğu gibi müstakil ve bahçeli olarak inşa edilmesi, bu grubun meyve ve sebze ihtiyacını karşılamanın yanında, üretecekleri ürünleri satmak suretiyle maddi sıkıntılarını bir nebze olsun azaltabilecektir.

KAYNAKÇA

- ALVER, Köksal (2012), "Komşuluk", , *Kent Sosyolojisi* (Ed. K. Alver), 341-348, Hece Yayınları, Ankara.
- ARSLAN, Hakan (2011), *Sosyal Dışlanma ve Kentsel Haklar Bağlamında Türkiye'de Kentsel Dönüşüm: İzmir-Narlıdere Kentsel Yenileme Uygulaması (NARKENT PROJESİ) Örneği*, MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- DEMİR, Erol (1999), "Konut Sakinlerinin Fiziksel ve Toplumsal Çevre Algısı", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 8, Sayı: 1, 54-71.
- DURKHEIM, Emile (2006), *Toplumsal İşbölümü*, Çev. Ö. Ozankaya, Cem Yayınları, İstanbul.
- ERCAN, Fuat (1998), *Toplumlar ve Ekonomiler*, Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- ERDER, Sema (2006), *Refah Toplumunda Getto*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- ENGELS, Friedrich (1994), *İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu*, Çev. O. Emre, Sosyalist Yayınlar, İstanbul.
- HARVEY, David (2002), "Sınıfsal Yapı ve Mekansal Farklılaşma Kuramı", *20. Yüzyıl Kenti*, (Der. B. Duru ve A. Alkan), 147-172, İmge Yayınevi, Ankara.
- KELLEKÇİ, Ö. Lütfi ve BERKÖZ, Lale (2006), "Konut ve Çevresel Kalite Memnuniyetini Yükselten Faktörler", *İTÜ Dergisi A: Mimarlık Planlama Tasarım*, Cilt: 5, Sayı: 2, 165-176.
- KELLER, Suzanne (1968), *The Urban Neighborhood: A Sociological Perspective*, Random House, New York.
- KOYUNCU, Ahmet, (2013), "Ailenin Sosyal Çevresi İle Kurduğu İlişkide Toplumsal Yakınlığın Öznesi Olarak Komşuluk" (Bildiri), G. Tuncel (Ed.) *Değişen Dünya'da Aile Sempozyum Bildirileri*, (ss. 25-42,)BİLSAM Sempozyum Serisi Yayın No: 4, Malatya.
- MARX, Karl (2003), *Yabancılaşma* (Der. B. Erdost), Sol Yayınları, Ankara.
- MUMFORD, Lewis (2007). *Tarih Boyunca Kent*. Çev. G. Koca ve T. Tosun, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- NİRUN, Nihat (1991). *Sistematik Sosyoloji Yönünden Sosyal Dinamik Bünye Analizi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- ÖĞDÜL, Hürriyet G. (1999), *Konut Alanlarının İyileştirilmesinde Toplumsal Bağların Rolü*, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora tezi, İstanbul.
- ÖNCÜ, Ayşe (2013), "İdealinizdeki Ev' Mitolojisi Kültürel Sınırları Aşarak İstanbul'a Ulaştı", *Mekân Kültür ve İktidar* (Der. A. Öncü ve P. Weyland), İletişim Yayınları, İstanbul.
- ÖZPARLAK, Ferda ve MEŞHUR, M. Çağlar (2012), "Sokaktan Siteye Dönüşen Yarı Kamusal Mekânlar: Komşuluk İlişkileri Üzerine", *Mimarlık Dergisi*, Sayı: 365, 1-5.

- SAM, Neslihan ve ERTÜRK, Hasan (2010). Konut Kalitesinin Mekansal Dağılımının İstatistiksel Analizi, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(3), 299-308.
- SIMMEL, Georg (2005), “Metropol ve Zihinsel Yaşam”, Şehir ve Cemiyet (Ed. A. Aydoğan), 167-184, İz Yayıncılık, İstanbul.
- TOKİ Kurum Profili 2010-2011 (2011). Geleceğin Türkiye’sini İnşa Ediyoruz. http://www.toki.gov.tr/AppResources/UserFiles/files/TOKI-11_TRK.pdf (Erişim Tarihi: 24.04.2015).
- TONNIES, Ferdinand (2005), “Gemeinschaft ve Gesellschaft”, Şehir ve Cemiyet (Ed. A. Aydoğan), 185-217, İz Yayıncılık, İstanbul.
- URL-1: <http://www.toki.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EFBB4CD394874238F9> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- WEBER, Max (2000), Şehir. Çev. M. Ceylan, Bakış Yayınları, İstanbul.
- WIRTH, Louis (2002), “Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme”, *20. Yüzyıl Kenti*, (Der. B. Duru ve A. Alkan), 77- 106, İmge Kitabevi, Ankara.